

SOCIALE KWETSBAARHEID VAN OUDEREN

Prof. dr. Anja Machielse
Hoogleraar Humanisme en Sociale Weerbaarheid
Bijzonder hoogleraar Sociale Weerbaarheid van Ouderen
Lid Wetenschappelijke Adviescommissie Eenzaamheid (VWS)

Tilburg, 20 maart 2025

1

- Belang van sociale relaties
- Wat is eenzaamheid?
- Eenzaamheid bij ouderen
- Vatbaar voor misbruik

4

Ouderen wonen langer thuis

5

Langer thuis

Vaker alleenstaand
Zelfstandig wonend

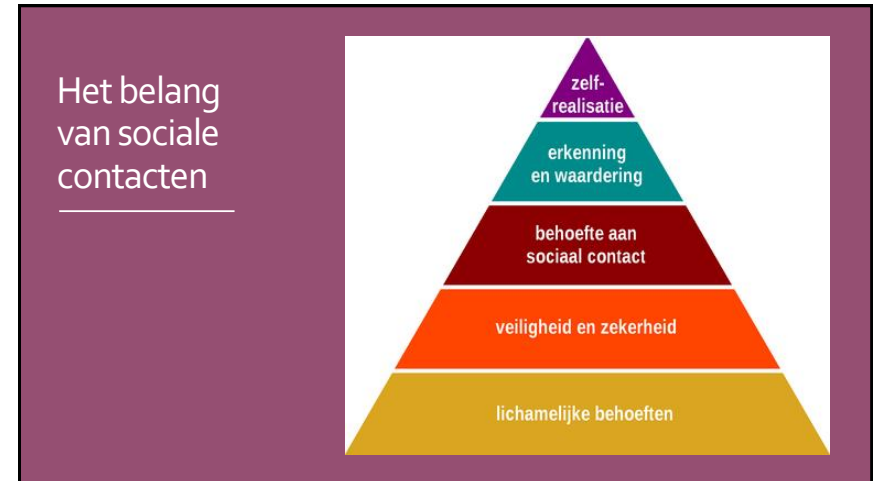
- 92% v/d 75-plussers
- 70% v/d 90-plussers

6

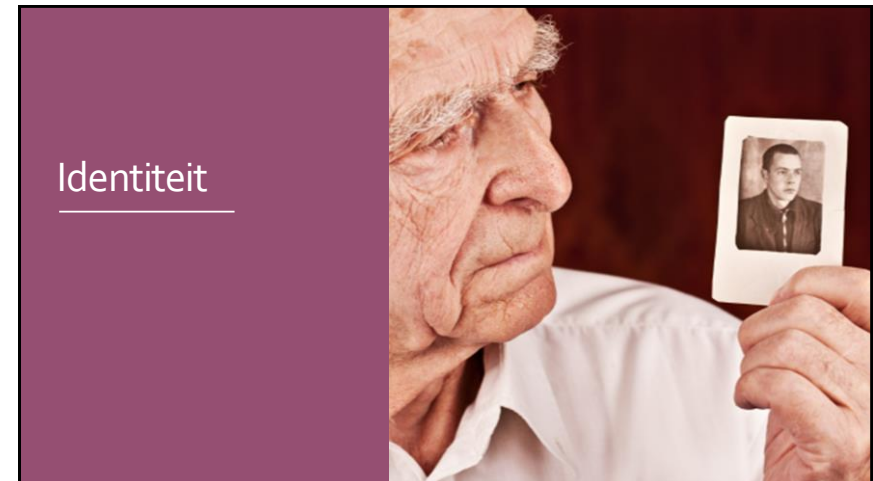
7

8

9

10

”

Ik heb gelukkig wat mensen die begrijpen hoe ik in elkaar zit en die me laten merken dat ik belangrijk voor ze ben.

11

Wij 'zijn' in de blik van de ander

12

Sociale
integratie

13

”

Als ik op zondag naar de kerk ga blijf ik altijd koffiedrinken. En als ik een keer niet kom, dan bellen ze meteen op om te vragen waar ik was.

14

Sociale steun

15

”

Er zijn mensen bij wie ik altijd terecht kan, voor een praatje, of als ik iemand nodig heb. Voor een karweitje of als ik een keer naar het ziekenhuis moet.

16

17

Veerkracht

Omgaan met life-events

18

19

20

21

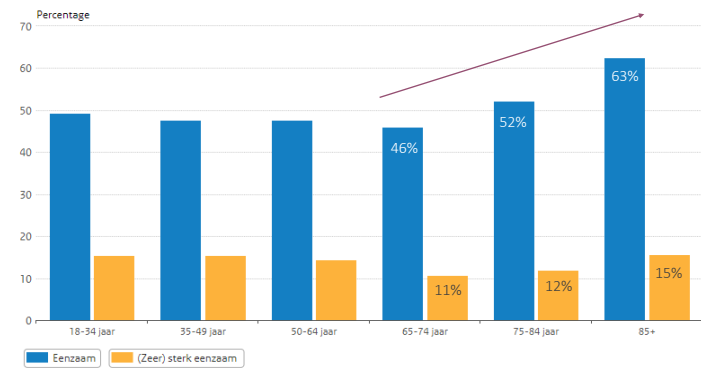
22

- Verlies dierbaren
- Relatiebreuk
- Ziekte
- Verlies werk
- Mantelzorg
- Verhuizing
- Armoede
- Etc.

23

Eenzaamheid 18 jaar en ouder

24

De sociale wereld van ouderen

25

Verlieservaringen

- Netwerk
- Gezondheid
- Zelfstandigheid
- Sociale rol

26

Levensvragen

- Kwetsbaar
- Afhankelijk
- Overbodig
- Eenzaamheid

27

Emotionele eenzaamheid

Gemis aan een hechte
relatie

28

”

Ik mis een partner, iemand waarmee ik kan
praten waar je 's avonds een glaasje wijn mee
drinkt, een leuk programma op televisie...
samen zijn.

29

Sociale eenzaamheid

Gemis aan een
breed netwerk
met vrienden en
kennissen

30

”

Ik heb wel een man, maar wat ik mis, is een breder netwerk, met vrienden waar ik mee uit kan gaan, of andere dingen mee kan ondernemen.

31

Existentiële eenzaamheid

Gemis aan sociale
insluiting en erkenning

32

”

Ik probeer aansluiting te zoeken bij de maatschappij, maar het lijkt alsof dat steeds mislukt, alsof je er niet bij hoort.

33

Sociaal isolement

Een situatie van feitelijke
afzondering

34

”

Ik was van jongs af aan een geïsoleerd mannetje.
Ik voelde me verschrikkelijk aan mezelf overgelaten.
Ik voelde me gewoon niet opgewassen tegen alles.
En dat is altijd zo gebleven.

35

Financiële kwetsbaarheid

36

Financieel misbruik

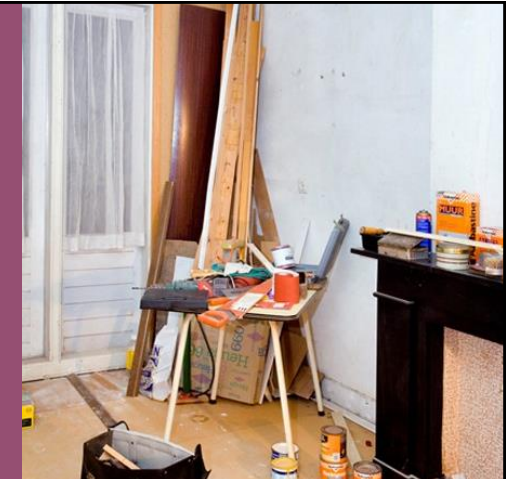
- Ruim 34.000 ouderen per jaar
- 3% van alle 65-plussers

37

Daders (algemeen)

- Bekenden
- Naasten
- Mantelzorgers
- Professionals
- Vrijwilligers

38

Bij eenzaamheid

- (Relatief) onbekenden
- 'Nieuwe' vrienden
- 'Foute' vrienden

39

Sociale risico's

- Klein/geen sociaal netwerk
- Verlangen naar contacten
- Niet kritisch op (nieuwe) contacten

40

Drie voorbeelden

41

Eenzaam/
geïsoleerd

Kwetsbaar voor
financiële
uitbuiting

45

'Stille' problematiek

46

Zorgmijdend

- Afhankelijkheid van de 'dader'
- Loyaliteit t.a.v. de 'dader'
- Angst voor represailles
- Angst om (weer) alleen achter te blijven
- Schuldgevoel
- Schaamte over situatie/onvermogen

47

“Dat overkomt
mij toch niet?”

48

Conclusies

- **BEREIK:** signaleren van 'stille' problematiek
- **DESKUNDIGHEID:** kennis van overlevingsstrategieën
- **CONTACT:** via 'niet beladen' praktische problemen
- **SAMENWERKING:** diverse partijen (formeel en informeel)

49

Dank voor jullie aandacht!

 a.machielse@uvh.nl
 Anja Machielse
 www.anjamachielse.nl

